

14 Απριλίου, 1992

[ΠΙΚΗΣ, ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ, ΝΙΚΗΤΑΣ Δ/στές]

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ,

Εφεσεύοντας - Ενάγοντας

v.

ΑΝΔΡΕΑ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΚΟΥΛΛΗ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ,

Εφεσιβλήτων - Εναγομένων.

(Πολιτική Έφεση Αρ. 7887).

Αμέλεια — Τροχαίο ατύχημα — Πτώση αυτοκινήτου σε γκρεμό μετά από απώλεια ελέγχου του οδηγού του — Δεν υπήρχε απροσδόκητη μηχανική βλάβη — Κατά πόσο εφαρμόζεται η αρχή *res ipsa loquitur*.

Αποζημιώσεις — Τροχαίο ατύχημα — Άνδρας ηλικίας 29 ετών υπέστη θλάση του θώρακα, αιμάτωμα στην κόγχη του αριστερού ματιού και αιματώματα της βρεγματικής χώρας του τριχωτού της κεφαλής, ανώμαλα θλαστικά τραύματα της αριστερής μεριάς του μετώπου που άφησαν ουλές, ρήξη και αφαίρεση της σπλήνας και σοβαρή εγκεφαλική διάσειση — Επώδυνη περίοδος ανάρρωσης — Ποσό ΛΚ 4.500 σαν γενικές αποζημιώσεις αυξήθηκε σε ΛΚ7.500. 10

Αποζημιώσεις — Ειδικές αποζημιώσεις — Έξοδα αποθεραπείας — Μπορούν να ανακτηθούν νοουμένου ότι το θύμα ενήργησε με ιατρική συμβουλή.

Έφεση — Ευρήματα πρωτόδικου Δικαστηρίου — Πρέπει να βασιζονται πάνω σε θετική μαρτυρία από την πλευρά του έχοντος το βάρος απόδειξης και όχι πάνω στην απουσία αντίθετης μαρτυρίας από τον αντίδικο. 15

Μαρτυρία — Ουλές στο πρόσωπο — Παρουσία του διαδίκου στην αίθουσα του Δικαστηρίου — Το Εφετείο έχει εξουσία να δει τις ουλές. 20

Ο εφεσίων ήταν επιβάτης αυτοκινήτου, ιδιοκτησίας της εφεσίβλητης 2 και οδηγούμενο από τον εφεσίβλητο 1, όταν στον δρόμο Τροόδους - Σπηλιών, ο εφεσίβλητος 1 έχασε τον έλεγχο του αυτοκινήτου και έπεσε σε γκρεμό. Η αστυνομική μαρτυρία απέκλεισε την πιθανότητα ανεπάντευχης μηχανικής βλάβης. Η εφεσίβλητη 2, αν και δέχθηκε ότι ήταν εκ προστήσεως υπεύθυνη για την τυχόν αμέλεια του εφεσίβλητου 1, ισχυρίστηκε ότι ο εφεσίων ήταν ένοχος συντρέχουσας αμέλειας, διότι του είχαν δοθεί σαφείς οδηγίες από την εφεσίβλητη 2 να μη επιτρέψει στον εφεσίβλητο 1 να οδηγή- 25

σει το αυτοκίνητο.

5 Από το δυστύχημα ο εφεσείων, που ήταν 29 χρονών και νυμφευμένος, υπέστη θλάση του θώρακα, αιμάτωμα στην κόγχη του αριστερού ματιού και αιματώματα της βρεγματικής χώρας του τριχωτού της κεφαλής, ανώμαλα θλαστικά τραύματα της αριστερής μεριάς του μετώπου και πάνω από το αριστερό φρύδι, σοβαρή εγκεφαλική διάσειση, και ρήξη της σπλήνας, που χρειάστηκε να αφαιρεθεί με χειρουργική επέμβαση. Τα τραύματα στο πρόσωπο άφησαν δύο ανώμαλες ουλές μήκους 4 και 2 εκατοστών αντίστοιχα.

10 Το πρωτόδικο Δικαστήριο, εφαρμόζοντας την αρχή *res ipsa loquitur*, βρήκε ότι για το δυστύχημα ευθυνόταν αποκλειστικά ο εφεσίβλητος 1, και, εκ προσθήσεως, η εφεσίβλητη 2. Επιδίκασε στον εφεσείοντα συνολικό ποσό ΛΚ6.600, από το οποίο ΛΚ4.500 δόθηκαν σαν γενική αποζημίωση, ΛΚ400 δόθηκαν για κάλυψη εξόδων του εφεσείοντα για να υποβληθεί σε κάποια εξέταση στην Ελλάδα, και ΛΚ1.040 δόθηκαν σαν ειδικές αποζημιώσεις για απώλεια ημερομισθίων, αφού το πρωτόδικο Δικαστήριο είχε δεχθεί ότι ο εφεσείων κέρδιζε ΛΚ40 την εβδομάδα εργαζόμενος στο γκαράζ του πατέρα του. Κατ' έφεση ο εφεσείων ισχυρίστηκε ότι το ποσό που επιδικάστηκε σαν γενικές αποζημιώσεις ήταν έκδηλα χαμηλό. Οι εφεσίβλητοι με αντέφεση ισχυρίστηκαν ότι λανθασμένα το πρωτόδικο Δικαστήριο είχε αποφασίσει ότι η ευθύνη τους εβάθυνε αποκλειστικά, ότι ο εφεσείων κέρδιζε ΛΚ40 την εβδομάδα από τον πατέρα του, και ότι δεν υπήρχαν οι προϋποθέσεις για την επιδίκαση του ποσού των ΛΚ400 που ο εφεσείων είχε δαπανήσει στην Ελλάδα.

Αποφασίσθηκε ότι:

30 (α) Τα ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου σχετικά με την εφαρμογή της αρχής *res ipsa loquitur* και σχετικά με την απόρριψη των ισχυρισμών για συντρέχουσα αμέλεια του εφεσείοντα λόγω ανυπακοής σε οδηγίες της εφεσίβλητης 2 να μην επιτρέψει ο εφεσείων στον εφεσίβλητο 1 να οδηγήσει το αυτοκίνητο, ήταν απρόσβλητα.

35 (β) Σε περιπτώσεις όπου το θύμα ατυχήματος, που έχει υποστεί ουλές, είναι παρόν κατά την ακρόαση της υπόθεσης στην αίθουσα του δικαστηρίου, το Δικαστήριο έχει εξουσία να δει τις ουλές αυτές.

40 (γ) Με βάση όλα τα γεγονότα της παρούσας υπόθεσης το ποσό των ΛΚ4.500 που είχε επιδικασθεί σαν γενικές αποζημιώσεις ήταν έκδηλα χαμηλό και έπρεπε να αυξηθεί σε ΛΚ7.500.

(δ) Το θύμα αμέλειας μπορεί να ανακτήσει όλα τα έξοδα που λογικά υπέστη για την αποθεραπεία του φτάνει να μην ενεργήσει χωρίς ιατρική συμβουλή. Στην προκειμένη περίπτωση δεν υπήρχε

οποιαδήποτε μαρτυρία ότι η εξέταση στην Ελλάδα έγινε κατόπιν ιατρικής συμβουλής και κατά συνέπεια το κονδύλι των ΛΚ400 δεν έπρεπε να είχε επιτραπεί από το πρωτόδικο Δικαστήριο.

(ε) Σχετικά με την επιδίκαση ποσού ΛΚ1.040 για απώλεια ημερομισθίων, το σχετικό εύρημα του πρωτόδικου Δικαστηρίου που είχε βασισθεί στο γεγονός ότι δεν υπήρχε μαρτυρία περί του αντιθέτου είχε βασισθεί σε λανθασμένη καθοδήγηση, διότι ήταν πρωτίστως καθήκον του εφεσείοντα να ικανοποιήσει το Δικαστήριο με αξιόπιστη μαρτυρία για τη βασιμότητα της απαίτησης του και όχι για τους εφεσίβλητους να την αντικρούσουν. 10

*Η έφεση και η αντέφεση επι-
τράπηκαν εν μέρει. Δεν εκ-
δόθηκε διαταγή για έξοδα.*

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

Djamat v. Zim Navigation Co Ltd (1967) 1 C.L.R. 227 · 15

Skaroullaros v. Kaisha (1979) 1 C.L.R. 448·

Savvides v. Mesaritis (1985) 1 C.L.R. 261·

Mason v. Mason [1966] 1 W.L.R. 767·

Rubens v. Walker [1946] S.C. 215.

Έφεση και αντέφεση. 20

Έφεση και αντέφεση κατά της απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας (Δημητρίου, Προσ. Π.Ε.Δ.) που δόθηκε στις 13 Απριλίου, 1989 (Αρ. Αγωγής 4476/85) με την οποία το Δικαστήριο του επιδίκασε στην ενάγουσα συνολική αποζημίωση £6.600 για σωματικές και άλλες βλάβες που είχε υποστεί σε οδικό ατύχημα. 25

Α. Δράκος, για τον εφεσείοντα.

Χρ. Τριανταφυλλίδης, για τους εφεσίβλητους.

Cur. adv. vult.

ΠΙΚΗΣ, Δ: Την απόφαση του δικαστηρίου θα δώσει ο 30 δικαστής Σ. Νικήτας.

- ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ: Το επαρχιακό δικαστήριο Λευκωσίας επιδίκασε στον ενάγοντα-εφεσείοντα συνολική αποζημίωση £6.600 για σωματικές και άλλες βλάβες που είχε υποστεί σε οδικό ατύχημα στις 13/7/84. Από το παραπάνω ποσό £4.500 δόθηκαν σαν γενική αποζημίωση για τα τραύματα του. Με την έφεση του τώρα επιδιώκει την αύξηση της για το λόγο ότι είναι κατάδηλα χαμηλή σε βαθμό που αποτελεί λανθασμένη αποτίμηση των συνεπειών του τραυματισμού του.
- 5
- 10 Αντικείμενο της έφεσης είναι επίσης η βασιμότητα του συμπεράσματος πως δεν μειώθηκε η ικανότητα του εφεσείοντα για εργασία. Προσβάλλεται συνακόλουθα η περαιτέρω κρίση του πρωτόδικου δικαστηρίου πως η παρούσα δεν ήταν περίπτωση συνυπολογισμού απώλειας μελλοντικού εισοδήματος. Τέλος, πλήσσεται ως λανθασμένο το εύρημα που αφορά στην απώλεια ημερομισθίων για την απογευματινή απασχόληση του εφεσείοντα σε συνεργείο αυτοκινήτων που ανήκει στον πατέρα του. Διευκρινίζεται σχετικά πως το πρωτόδικο δικαστήριο είχε επιτρέψει
- 20 ποσό £520 για τους τρεις πρώτους μήνες μετά το ατύχημα που ο εφεσείων δεν ήταν σε θέση να εργαστεί καθόλου (£40X13εβδομάδες) και πρόσθετο ποσό £520 για μερική απώλεια για τους επόμενους 6 μήνες μέχρις ότου συνέλθει πλήρως (£20X26). Ο περιορισμός των ειδικών αποζημιώσεων στα χρονικά αυτά πλαίσια μόνο κατακρίθηκε σαν αντίθετος με τη μαρτυρία που είχε προσαχθεί.
- 25

- Από την πλευρά του ο εφεσίβλητος, επικαλούμενος τις διατάξεις της Δ.35 θ.10, ζητά την τροποποίηση της πρωτόδικης απόφασης πάνω σε τρία σημεία (1) ότι δεν τον βαρύνει ολόκληρη η ευθύνη, (2) ότι δεν υπήρχαν οι προϋποθέσεις για την επιδίκαση ποσού £400 που, ομολογουμένως, δαπάνησε ο εφεσείων για να υποβληθεί σε κάποια εξέταση στην Ελλάδα. Θα μπορούσε να λεχθεί στο σημείο αυτό πως δεν αμφισβητείται άλλο κονδύλι £660
- 30 για τα έξοδα νοσηλείας του στην Κύπρο. (3) Λανθασμένα αποφασίστηκε πως ο εφεσείων κέρδιζε £40 την εβδομάδα από την παραπάνω εργασία του και ότι εν πάση περιπτώσει δεν edικαιούτο σε καμιά αποζημίωση από την αιτία
- 35

αυτή.

Είναι βολικό να εξεταστεί η υπαιτιότητα τώρα. Πρέπει να σημειωθεί πως εξαρχής αναλήφθηκε δέσμευση ότι η εφεσίβλητη εταιρεία έφερε ευθύνη εκ προσθήσεως για τυχόν αμέλεια του οδηγού του οχήματος, εφεσίβλητου 1, 5 που ήταν υπάλληλος της όπως και ο ίδιος ο εφεσείων. Αναφορικά με τις συνθήκες του ατύχηματος η μαρτυρία προήλθε από τον εφεσείοντα και τρεις αστυνομικούς μάρτυρες. Ο οδηγός δεν έδωσε μαρτυρία. Ο εφεσείων καθόταν δίπλα από τον οδηγό, που από την επομένη θα αναλάμβανε τη διανομή των προϊόντων της εταιρείας και στην περιοχή που ταξίδευαν την ημέρα εκείνη. 10

Παρόλο που το ατύχημα έγινε σε καμπή του δρόμου δεν ήταν τόσο απότομη ώστε να δημιουργεί πρόβλημα ορατότητας ή άλλες δυσχέρειες. Άλλη τροχαία κίνηση δεν υπήρχε. Ενώ λοιπόν εκινείτο στον κύριο δρόμο Τροόδους-Σπηλιών, ο εφεσίβλητος 1 απώλεσε τον έλεγχο του αυτοκινήτου, το οποίο εξετράπη από την πορεία του και κατέπεσε σε παρακείμενο γκρεμό. Το ενδεχόμενο αναπάντεχης μηχανικής βλάβης αποκλείστηκε από την αστυνομική μαρτυρία. 20 Αφού ανέλυσε την προσαχθείσα μαρτυρία και εφάρμοσε τον κανόνα του δικαίου της απόδειξης που εκφράζεται με τη λατινική φράση *res ipsa loquitur*, η πρωτόδικη απόφαση κατέληξε πως θεμελιώθηκε η αμέλεια των εφεσίβλητων. Για τη φύση και το περιεχόμενο του κανόνα 25 το πρωτόδικο δικαστήριο άντλησε καθοδήγηση από την απόφαση *Emir Djamal v. Zim Navigation Co. Ltd.* (1967) 1 C.L.R. 227. Παραπέμπουμε επίσης στην *Skapoullaros v. Kaisha & Another* (1979) 1 C.L.R. 448, *Savvides v. Mesaritis* (1985) 1 C.L.R. 261 και σε άρθρο με τον τίτλο *A glimpse of Res Ipsa Loquitur* στον τόμο 124 *New Law Journal* 216-218 στο οποίο γίνεται ανασκόπηση των αγγλικών αποφάσεων. Είναι αξιοσημείωτη η παρακάτω περικοπή στη σελ. 217 που θίγει τα θέματα μετακύλησης του βάρους απόδειξης προς την πλευρά του εναγομένου. 35

"When the doctrine applies the court presumes the liability of the defendant from the mere occurrence of the

accident and a burden is then cast upon the defendant to clear himself of the imputation of negligence. The onus is on him to clear up the obscurity surrounding the accident by showing that the accident happened in circumstances which do not import liability on his part."

Στην προκειμένη περίπτωση ούτε ο εφεσίβλητος ούτε άλλος μάρτυρας εκ μέρους του έδωσε οποιαδήποτε εξήγηση που θα μπορούσε να αποσεισει το βάρος της απόδειξης που με τα δεδομένα που υπήρχαν μετατοπίστηκε προς το μέρος του. Τα συμπεράσματα της πρωτόδικης απόφασης αναφορικά με την αμέλεια των εφεσίβλητων είναι αδειάσειστα. Όμως ο δικηγόρος του έθεσε θέμα συντρέχουσας αμέλειας του εφεσείοντα γιατί, παρά τις αντίθετες οδηγίες του προϊσταμένου του, επέτρεψε στον εφεσίβλητο να οδηγή (βλέπε λεπτομέρειες αμέλειας της παραγράφου 4 (δ) της γραπτής υπεράσπισης). Η σχετική μαρτυρία, που μας υπέδειξε ο κ. Τριανταφυλλίδης, δεν υποστηρίζει τη θέση πως δόθηκαν σαφείς και συγκεκριμένες οδηγίες να οδηγή μόνο ο εφεσείων. Η πρωτόδικη απόφαση κάμνει ρητή μνηεία σε όλες τις αιτιάσεις που πρόβαλε ο εφεσίβλητος στην παράγραφο 4 της υπεράσπισης του σχετικά με τη συντρέχουσα αμέλεια του εφεσείοντα, αλλά τις απορρίπτει. Το συμπέρασμα για πλήρη ευθύνη του εφεσίβλητου είναι εκ των πραγμάτων απρόσβλητο.

Από το δυστύχημα ο εφεσείων υπέστη πολλαπλές σωματικές βλάβες για τις οποίες νοσηλεύθηκε στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας για σχεδόν ένα μήνα. Μετά την απόλυση του προσερχόταν στα εξωτερικά ιατρεία για παρακολούθηση και θεραπεία για άλλους τρεις μήνες. Θεράπων γιατρός του ήταν ο ειδικός χειρουργός κ. Α. Παπαναστασίου. Στην έκθεση του, που επαναλαμβάνει αυτούσια στην απόφαση του ο πρωτόδικος-δικαστής και στη συνέχεια υιοθετεί, ο γιατρός περιγράφει, με κάθε δυνατή λεπτομέρεια, τα τραύματα του εφεσείοντα και τη θεραπεία στην οποία υποβλήθηκε. Είχε πολλαπλές εκδορές και εκχυμώσεις σε διάφορα μέρη του σώματος, θλάση του θώρακα, αιμάτωμα στην κόχη του αριστερού ματιού και αιματώματα της βρεγματικής χώρας του τριχωτού της

κεφαλής. Επίσης ανώμαλα θλαστικά τραύματα της αριστερής μεριάς του μετώπου και πάνω από το αριστερό φρύδι. Περαιτέρω παρουσίαζε φαινόμενα αρχόμενης καταπληξίας, είχε αιματοουρία (για 6 μέρες) και πλήρη απώλεια της συνείδησης οφειλομένη σε εγκεφαλική διάσειση. Πρέπει να 5
λεχθεί πως τα ευρήματα αυτά, αλλά και ευρύτερα η μαρτυρία Παπαναστασίου, δεν αμφισβητήθηκαν.

Ο εφeseίων υποβλήθηκε σε λαπαροτομή. Διαπιστώθηκε ρήξη της σπλήνας η οποία και αφαιρέθηκε. Έγινε επίσης η 10
συρραφή των τραυμάτων της κεφαλής. Σε δύο περιπτώσεις παρέστη ανάγκη να ξαναγυρίσει στο νοσοκομείο. Η πρώτη φορά ήταν στις 10/8/84 λόγω αιματέμεσης και γαστρορραγίας. Κρατήθηκε 4 ημέρες. Και τη δεύτερη για τρεις ημέρες με μερική εντερική απόφραξη οφειλομένη στις συμφύσεις που σχηματίστηκαν μετά την εγχείρηση. Ο 15
γιατρός δεν απόκλεισε το ενδεχόμενο να επαναληφθεί η ίδια περιπλοκή. Και στις δύο περιπτώσεις, μετά από την κατάλληλη θεραπεία, ξεπεράστηκε το πρόβλημα. Αναμφίβολα η περίοδος ανάρρωσης ήταν αρκετά οδυνηρή και παρουσίασε, όπως είδαμε, επιπλοκές. Σχολιάζοντας το θέμα 20
ο γιατρός αναφέρει στο πιστοποιητικό του:

"Η μετεγχειρητική πορεία υπήρξε αρκετά θορυβώδης με πυρετό ο οποίος πλησίαζε τα όρια του σηπτικού πυρετού λόγω σηπτικής πνευμονικής εμβολής μετ' αιμοφύτρων πτυέλων και φλεγμονής του θώρακος. Εις τον 25
ασθενή εχορήγήθησαν αντιπηκτικά για αποφυγή κατακλυσμιαίας πνευμονικής εμβολής."

Στις 4/1/85 έγινε ιατρική εκτίμηση της κατάστασης του εφeseίοντα. Αναφερόμαστε στην έκθεση Παπαναστασίου. Παρά τα προβλήματα στην κοιλιακή χώρα, που εντοπίζει 30
και περιγράφει η έκθεση, σημειώθηκε γενική καλύτερευση της κατάστασης του. Ο εφeseίων παραπονέθηκε πως υποφέρει ακόμη από πονοκεφάλους, ζάλη, αδυναμία να συγκεντρωθεί και ευερεθιστότητα, συμπτώματα, που κατά την 35
ιατρική πάντοτε γνώμη, συνάδουν με τα κατάλοιπα μεταδιασειστικού συνδρόμου. Η πρωτόδικη απόφαση δέχθηκε ότι τα δύο πρώτα συμπτώματα καθώς και τα γαστροεντε-

ρικά προβλήματα, όπως διευκρινίστηκαν από τον κ. Παπαναστασίου, συνεχίζονταν κατά το χρόνο έκδοσης της απόφασης (13/4/89) και θα ταλαιπωρούσαν ακόμη τον εφεσείοντα για κάποιο χρονικό διάστημα. Δέχθηκε περαιτέρω ότι για το διάστημα αυτό ο εφεσείων θα χρειαζόταν ιατρική περίθαλψη, ανκαι σπάνια.

5
10
15
20
30
35

Στη θέση της εγχείρησης έμειναν ουλές μήκους 15, 11 και 6 εκατοστών. Τα τραύματα στο πρόσωπο άφησαν δύο ανώμαλες ουλές που παρουσιάζουν υπερχρωμία: μία, μήκους 4 εκατοστών, πάνω από το αριστερό φρύδι και μια άλλη κάθετη προς την πρώτη, μήκους 2 εκατοστών. Ο εφεσείων ήταν παρών στην ακρόαση της έφεσης και έτσι είχαμε την ευκαιρία να δούμε τις ουλές του προσώπου. Η ενέργεια αυτή δεν ξεφεύγει από το πλαίσιο των εξουσιών μας τουλάχιστον σε υπόθεση αυτής της μορφής. Στην απόφαση *Mason v. Mason* (1966) 1 W.L.R. 767, ο Λόρδος Denning παρατηρεί σχετικά:

20 "Although this case of disfigurement is of course the most difficult and most uncertain question, we have had the benefit, as the judge had, of seeing the girl."

25
30
35

Οι ουλές είναι τέτοιες που προκαλούν πράγματι δυσμορφία, σε βαθμό που ο κ. Παπαναστασίου είπε πως χρειάζονται πλαστική εγχείρηση. Ο δε ειδικός παθολόγος-καρδιολόγος Δρ. Ν. Πιτσιλλίδης, Μ.Ε.6, που εξέτασε τον εφεσείοντα στις 20/3/85, τις χαρακτηρίζει στο σχετικό πιστοποιητικό του ως "disfiguring scars". Για να εξεταστεί η υπόθεση στις σωστές της διαστάσεις συμπληρώνουμε πως ο εφεσείων είναι νυμφευμένος και ότι κατά το χρόνο του ατυχήματος ήταν 29 χρονών.

30
35

Είναι φανερό απ' ότι προεκτέθηκε πως ο εφεσείων υπόφερε αρκετά. Την καταπόνηση του επέτειναν οι μετεγχειρητικές επιπλοκές. Όπως είδαμε, ορισμένα συμπτώματα υπήρχαν μέχρι την έκδοση της απόφασης τον Απρίλιο του 1989 και θα συνέχιζαν για κάποια περίοδο. Η αφαίρεση της σπλήνας είναι θέμα σοβαρό με κάποιες επιπτώσεις στην αντίσταση του οργανισμού στις ασθένειες. Είναι και

οι ουλές ιδιαίτερα του προσώπου, που το παραμορφώνουν. Δικαιολογείται τέλος κάποια πρόβλεψη στις γενικές αποζημιώσεις για την ιατρική φροντίδα που θα χρειάζεται από καιρού εις καιρό. Το ποσό όμως των £2.000, που εισηγείται ο κ. Δράκος, είναι υπερβολικό. Η μαρτυρία του 5 ιδιωτικού γιατρού που τον παρακολουθούσε δεν παρέχει ασφαλή βάση για ακριβή υπολογισμό. Αλλωστε, όπως υπογράμμισε η πρωτόδικη απόφαση, ο εφeseίων σπάνια θα χρειαζόταν τις υπηρεσίες γιατρού. Υπό το πρίσμα των παραπάνω δεδομένων και έχοντας υπόψη κάθε σχετικό 10 παράγοντα καταλήξαμε ανενδοίαστα στο συμπέρασμα ότι το ποσό των £4.500 είναι τόσο χαμηλό που επιβάλλεται η παρέμβαση μας. Δίκαιη και εύλογη αποζημίωση αποτελεί ποσό £7.500 με το οποίο υποκαθιστούμε εκείνο της πρωτόδικης απόφασης. 15

Ο δικηγόρος του εφeseίωντα υποστήριξε πως το εύρημα ότι δεν επηρεάστηκε η ικανότητα του εφeseίωντα για εργασία είναι λανθασμένο και αντίθετο με τη μαρτυρία που είχε προσαχθεί. Για την ακρίβεια η εισήγηση είναι 20 πως δεν μπορεί πιά να εκτελεί βαριά χειρωνακτική εργασία, πράγμα που βεβαίωσαν οι δύο ιδιωτικοί γιατροί που τον εξέτασαν. Περαιτέρω, όπως υπόβαλε ο συνήγορος, το παραπάνω συμπέρασμα υποστηρίζεται και από τη μαρτυρία του κ. Παπαναστασίου ότι από την πνευμονική εμβολή ο εφeseίων θα πρέπει να έχει κάποιο αναπνευστικό 25 πρόβλημα, που χρειάζεται ιατρική παρακολούθηση. Έτσι, με βάση το ποσό που κέρδιζε από το γκαράζ και εφαρμόζοντας τη μέθοδο πολλαπλασιαστική και πολλαπλασιαστικού σε συσχετισμό με την ηλικία του, θα είχε απώλεια σε 30 μελλοντικό εισόδημα που δεν θα ήταν μικρότερο των £18.000.

Η επίκληση της μαρτυρίας Παπαναστασίου δεν υποστηρίζει το συλλογισμό ότι ο εφeseίων δεν είναι ικανός για βαριά εργασία. Σε καμιά περίπτωση ο γιατρός αυτός δεν εξέφρασε τέτοια άποψη. Ο πρωτόδικος δικαστής προ- 35 τίμησε τη μαρτυρία του κ. Παπαναστασίου γιατί ήταν θεράπων γιατρός του εφeseίωντα και η επιλογή του επομένως δεν μπορεί να κατακριθεί. Υπάρχει φυσικά η

- μαρτυρία του ίδιου του εφεσείοντα ως και του πατέρα του. Δεν είναι όμως άσχετο πως ο εφεσείων γύρισε πίσω στη δουλειά που είχε και μάλιστα με αυξημένες απολαβές που έπαιρνε μέχρι την ημέρα που παραιτήθηκε εκούσια
- 5 για να αναζητήσει άλλη πιο κερδοφόρα απασχόληση. Είναι όμως και κάτι άλλο. Μια από τις εργασίες που υποτίθεται δεν μπορούσε να κάμει ήταν το βάψιμο αυτοκινήτου. Κι αυτό γιατί τον ενοχλούσαν οι αναθυμιάσεις της μπογιάς. Όμως ένα τόσο σημαντικό στοιχείο δεν το ανέ-
- 10 φερε σε κανένα από τους τρεις γιατρούς, αλλά το αποκάλυψε για πρώτη φορά στη διάρκεια της αντεξέτασης του. Το συμπέρασμα ότι δεν υπήρξε μείωση της ικανότητας του εφεσείοντα να κερδίζει τη ζωή του παρέμεινε ακλόνητο. Επομένως οι λόγοι της έφεσης που υποστηρίζουν το
- 15 αντίθετο πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι.

- Παραμένουν προς εξέταση τα δύο άλλα σημεία που ανακίνησε η αντέφεση. Πρώτα το κονδύλι των £400. Θα ήταν χρήσιμο να διατυπώσουμε την αρχή που διέπει τέτοια ζητήματα. Το θύμα της αμέλειας μπορεί να ανακτήσει
- 20 όλα τα έξοδα που λογικά υπέστη για την αποθεραπεία του. Φτάνει να μην ενεργήσει χωρίς ιατρική συμβουλή. Αυτή την άποψη υποστηρίζει η απόφαση του Λόρδου Patrick στην *Rubens v. Walker* (1946) S.C. 215, 216:

- "In a former and very similar case - *Buntine v. Caledonia Stevedoring Co.*, June 15 1944, unreported - I followed the dictum of Lord Collins in *Clippens Oil Co.*, 1907 S.C. (H.L.) 9 at p. 14, where he said: "The wrongdoer is not entitled to criticise the course honestly taken by the injured person on the advice of his experts, even though it should appear by the light of after events that another course might have saved loss. The loss he has to pay for is that which has actually followed under such circumstances upon his wrong." See also per Lord Dunedin in *S.S. Baron Vernon*, 1928 S.C. (H.L.) 21 at p. 28. I said then, and see no reason to modify the statement, that this passage must surely apply where a pursuer is reduced by a defender's fault to a state in which medical diagnosis of his condition is difficult and fraught
- 25
- 30
- 35

with the chance of error. The pursuer is entitled to act on the advice of his experts, and the defender must pay the costs of that acting..... In my opinion it is a reasonable and probable consequence of a wrongdoer's breach of duty that a person hurt will incur expense in following the 5 treatment prescribed by reputable experts employed by him to cure him. Each case must be decided on its own merits. The result might be very different if the injured person acted on the advice of a quack, or if, considering all the advice he had received, no reasonable person 10 would have taken the course he did."

Ο εφεσείων ανέφερε πως έκαμε το ταξίδι στην Αθήνα κατόπιν ιατρικής συμβουλής, αλλά δεν θυμόταν καν το όνομα του γιατρού που τον συμβούλεψε. Πρέπει να υπο- 15 μνησθεί εδώ ότι κανένας από τους τρεις γιατρούς δεν υποστήριξε την αναγκαιότητα μετάβασης του εφεσείοντα στο εξωτερικό ούτε ανέφερε πως έδωσε τέτοια συμβουλή στον ενάγοντα. Με αυτά τα δεδομένα δεν μπορούσε το πρωτό- δικο δικαστήριο να αχθεί στο συμπέρασμα του ότι έπρεπε να του καταβληθούν τα έξοδα του ταξιδιού του στην Ελ- 20 λάδα.

Το άλλο εύρημα που προσβάλλεται αφορά στο ποσό των £1.040 για την απώλεια απολαβών τους πρώτους εννέα μήνες μετά από το ατύχημα. Έχει ως εξής:

"Though the amount of £40.- per week that his father 25 was paying him for this extra work is not supported by any documentary evidence, I find that in the absence of any evidence to the contrary, I should accept it as correct."

Μέσα από τις παραπάνω γραμμές προβάλλει κατάδη- 30 λα η αμφιβολία και η ταλάντευση του πρωτόδικου δικαστή αναφορικά με το γνήσιον της απαίτησης. Εν τούτοις αισθάνεται υποχρεωμένος, ελλείψει, όπως αναφέρει, μαρτυρίας περί του αντιθέτου, να επιτρέψει το ποσό. Αυτό όμως συνιστά λανθασμένη καθοδήγηση. Είναι πρωτίστως 35 καθήκον του εφεσείοντα να ικανοποιήσει το δικαστήριο

με αξιόπιστη μαρτυρία για τη βασιμότητα της απαίτησης του και όχι για τους εφεσίβλητους να την αντικρούσουν.

Η αντιφατικότητα της απόφασης στο σημείο αυτό οδηγεί αναπόφευκτα στην ανατροπή του συμπεράσματος και την

5 απόρριψη του κονδυλίου των £1.040.-

Το αποτέλεσμα είναι ότι η έφεση γίνεται μερικά αποδεκ-
κτή όπως και η αντέφεση. Κάμνοντας τις απαιτούμενες
αριθμητικές πράξεις βλέπουμε πως το ποσό της απόφασης
υπέρ του ενάγοντα αυξάνεται σε £8.100. Οι τόκοι θα υπο-

10 λογισθούν από την ημερομηνία που καθόρισε η πρωτόδικη
απόφαση.

Η έφεση γίνεται μερικά αποδεκτή. Το ίδιο και η αντέ-
φεση. Υπό τις περιστάσεις δεν εκδίδεται διάταγμα για
έξοδα.

*Η έφεση και η αντέφεση γίνον-
ται μερικά αποδεκτές χωρίς έξοδα.*